Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

"Tak konec idyly a zas do tance s životem, viďte?" A založivši si ruce za hlavu, prohnula se v kříži a vypjala poprsí.

"Bohužel," prohodil doktor, ale ne s úmyslem a zvláštním významem, nýbrž jen jako docela konvenční povzdech. Byl znepokojen, jak Bettyna svůj poslední úkol provésti hodlá, a následkem toho roztržit a rozpačit.

"Kdo s životem může tančit, je v tom dobře," pravila zvážnělým hlasem stará paní, když vyšla služka s nádobím, "jen že je málo takových lidí. A i těm jednou tanec přejde," dodala nikoliv bez ostnu.

"Já ještě tančím, milostpaní," pravila Bettyna a usmála se tím zvláštním svým úsměvem, při němž odkryla trošinku své dolení zuby a zajiskřila očima. "Takový lehoučký perlivý valčík, a nemyslím, že tak hned přestanu."

Stará paní pohlédla zkoumavě na Bettynu a neodpověděla hned.

Bettyna přistoupla k ní a usmívajíc se položila jí ruku na rameno a pravila smířlivě:

"Ne se na mne zlobit, babičko! Já za to přec nemůže, že můj život vešel se mnou do tanečního sálu!"

Stará paní zas na ni pohlédla a zavrtěla nespokojeně hlavou.

"To jsou všecko takové hříčky. Život není tanec, má drahá. To by bylo lehkomyslné myslet. — Ostatně, vy to víte dobře, a to mě chcete jen tak rozzlobit."

"Ne, milostpaní, to nechci. — Chci jenom, abysme se nerozešly smutně, nýbrž vesele."

"Je dost, když se spokojeně můžou lidé rozejít."

V tom vešla Běta přinášejíc dvě bouteilky vína.

Doktor vytáhl zátky a nalil do připravených číšek.

Bettyna chopila se jedné a obrátivši se k doktorovi pravila povýšeným hlasem:

"Tak na šťastnou shledanou na přesrok! — Já musím přiject, milostpaní," pravila vážně staré paní, "slíbila jsem to včera rukou dáním sluhům božím i všem špicím nedoseckým, viďte, Carolo? A to je jako přísaha! — A abyste už nebyl sám, nýbrž měl hezkou, veselou ženušku, vy smutný vdovče!"

Doktorovi zachvěla se ruka, když pozdvihuje sklenku pohlédl na matku."

"Račte si také připít, milostpaní," živě pobídla Bettyna v nastalé pause.

"Děkuju," pronesla stará paní, a hlas její stvrdl.

"A proč ne?" stále s úsměvem pravila Bettyna.

"Ty to víš," obrátila se stará paní k synovi a pohlédla mu do očí, "viď? A vy to necítíte?" obrátila se k Bettyně.

Ta postavila svou sklenici, přistoupila k staré paní a objala ji kolem ramen.

"Maminko drahá," pravila srdečně, "já to vím, dlouho to vím. Vy jste byla tak dobrá a hodná ke mně a všechno jsem čtla ve vašich pozorujících, starostlivých, hned radostných, hned úzkostlivých očích, těch necelých čtrnáct dní. Kdybyste byla bývala vy mou maminkou, byla bych i já jistě jiná žena než jsem. Zbožná, počestná manželka a matka. Snad by to bylo větší štěstí, snad — ale já dnes tomu nevěřím. Já dnes cítím, že jsem šťastnější jako herečka, jako volná, samostatná, třeba dle vašeho náhledu hříšná žena, než bych mohla být jako nejbezúhonnější manželka a nejvzornější matka. Nebyla bych spokojena a nepřinesla bych štěstí ani muži, který by svou spokojenost cítil jen v takovém tichém počestném manželství . . . I kdybych se nutila, nepřinesla bych Carolovi spokojenost a následkem toho ani štěstí Tonoušovi. Budeme přáteli, ale manžely nikdy. Já vím, že byste mě měla ráda, milostpaní, a že byste mi všechno odpustila, a jsem vám za to ze srdce vděčna, i to vím, že by mě i Carolo měl rád, ale já se už nedovedu od svého svobodného a veřejného života odtrhnouti a neodtrhnu se."

Stará paní, jež hned při prvních jejích slovech vymkla se z jejího objetí, naslouchala jí pozorně, pokyvujíc šedou hlavou. Pozorujícímu ji doktorovi zdálo se chvílemi, že takovou řeč od Bettyny spíš očekávala, než by jí překvapena byla, a to poznávání byť neukonejšovalo jeho rozechvění, aspoň ho nezvyšovalo.

"A to, myslíte, že bude štěstí pro vaše dítě, když se syn ožení s jinou? Když Toníček bude odstrčen, až přijdou děti legitimní? — Když bude na vždycky vyděděn z jména otcova?"

"Jak Carolo znám, nezkrátí Tonouše nikdy," pravila s pevným přesvědčením Bettyna. "A vezme-li si ženu dobrého srdce a vzdělanou, nepocítí Tonouš žádného ústrku."

"Už tím bude zkrácen, má drahá, že nebude mít jméno otcovo, kdežto ty ostatní mít budou. Máte-li jen trochu citu k svému dítěti, nemůžete synovi radit ani mu přát, aby se oženil s jinou. O tom jste neuvažovali, když jste spolu chodili? — — A to přec bylo to hlavní! — Já jsem se do ničeho nepletla, stála jsem celý ten čas stranou, jak jsem synovi slíbila, ale teď, když máte odjeet a po těch vašich slovech musela jsem říet, co jsem řekla. Musela k vůli synovi i k vůli Tonoušovi, když vám samým to nenapadlo."

"Mami," ozval se doktor, "vždyť já dosud nemluvil o ženitbě."

"Ale budeš, ty nezůstaneš sám! A slečna již mluvila, a mluvili jste jistě o tom spolu, jinák by nebyla pronesla to přání."

"Ne, matko, neožením se!" Umíněnost zazněla z těch slov.

"Proč byste se dával na ústup?" prudce ozvala se Bettyna. A obrátivši se k staré paní pravila pozvednutým hlasem: "Nebude pro Tonouše větší prospěch a větší štěstí, když bude vyrůstat u otce spokojeného vedle ženy, která bude šťastna, že si ji vzal, a bude mu rozumět a hovět, než kdyby vyrůstal u otce, který by se mnou na žádný způsob nemohl býti šťasten, a vedle něhož bych já nemohla býti spokojena, po celém svém předchozím životě a po obětování naději, které do budoucnosti skládám? — Bylo by mu líp u nás, kde by při našich povahách a po poslední minulosti každého z nás zvlášť nastati musely dřív nebo později lítost a tajná nespokojenost a sváry, a kde obadva bysme s ukrytou výčitkou koukali právě na to dítě, jako na příčinu, která nás spoutala, než mu bude moci býti, když si Carolo najde vzdělanou a dobrosrdečnou ženu, s kterou teprve v životě svém užije pravého, dosud nezakuseného štěstí? — — Jméno dítěte tu může padat teprve v druhé řadě na váhu. A jestli tím spáše Carolo přec jen jakousi křivdu na Tonoušovi, pak to nebude nikdy bez odškodnění. Vím sama ze své zkušenosti, že učiněná a uvědoměná křivda na někom, koho máme rádi, vylučuje jaksi z duše zvýšenou dobrotu a lásku k němu, a já jsem jista, že bude mít Carolo právě proto vždycky nejraději Tonouše, třeba měl ještě kolik chtěl dětí."

"To jsou lidské rozumy! — Hezky se poslouchají," ozvala se po krátké pomlčce stará paní. — "Ale je tu boží zákon, a je tu boží moudrost a v ní vůle boží!" dodala s důrazem. "Ta ukládá se přemoct a podrobit se. Zvlášť dálí Bůh příležitost, napravit provinění!"

"I kdyby to bylo pravda," živě odvětila Bettyna, "nevěřila bych, že by vůle boží šla tak daleko, aby hnala někoho do nového hříchu, by vyplněn byl její příkaz. A já, kdyby mně dnes někdo nakázal, že si musím Carola vzít a s ním zde žít, zas bych to zlomila, zas bych utekla, věřte mně, milostpaní. Já jsem taková bytost, že nesnesu závazek. Nelhu, když pravím, že mám Tonouše ráda, i Carola mám ráda, ale přikázat mi dnes někdo: 'ty ho musíš mít ráda, ty si ho musíš vzít a být mu nad smrti oddanou ženou!' ne, uteču, poněvadž vím, že bych s to nikdy nebyla. Nemohu vejít v žádný takový závazek, poněvadž ho nesnesu, protože svoboda a samostatnost jsou mi nade všecko. Na novo bych Carola ranila, a bylo by to hůř než poprvé, protože i na dítě by to padlo. Říci: 'musíš ho mít ráda!' — nebudu moci mít; naopak, vzdor a nepřátelství mě pojme. Ale kde vím, že přátelství a náklonnost přináším jako dar své vůle a svého citu, který mile se přijme, tam mám ráda a toužím, aby i mě měli rádi. Já nevím, zdali mě chápete, milostpaní, zdali mně rozumíte, ale to vím, že je-li Bůh vševědoucí, zná mou povahu a mé srdce, a nemůže ve svém milosrdenství stát umíněně jako lidé na svém zákoně, když pošlo by z toho u nás jen neštěstí a nové zas prohřešení."

"Pánbůh nesmlouvá," trpce pravila stará paní.

"Ale věříte přec, že odpouští.

"Tomu, kdo lituje a chyby své napravuje."

"Milostpaní —" řekla Bettyna po krátké pomlčce zmírněným a zvroucnělým hlasem, "cítím vaše přesvědčení, vím, že plyne z nejryzejší víry, a vím, že co jste řekla, nedalo vám svědomí smlčet, ale vím také, že máte ráda Carola i našeho Tonouše. Až odjedu a uvážíte všechno, co jsem zas řekla já, připustíte snad, že to nebylo tak zhola bez oprávnění, že v tom nebyla snad jen lehkomyslnost, nebo umíněnost, nebo podobného něco. Je to také přesvědčení, a hluboké! Nehněvejte se na mne proto, že se rozchází s vaším; jsem taková žena, jak jsem vám řekla, a nemohu za sebe. Do výčitek, nespokojenosti a sporů nás hnát jistě nechcete, a nemůže chtít ani Pánbůh. Nezatvrďte se proti mně, vždyť jste dosud byla tak laskavá, tak dobrá ke mně — a já jsem vám za to z hloubi duše vděčna a budu si to vždy se štěstím připomínat, nezanevřete na mne poslední chvíli, přejte mně odejít s vědomím, že nezanechala jsem žádnou bolest po sobě, a připijte si s námi tedy jen na šťastnou shledanou!"

Hlas její sesrdečněl a změkl až k dětinné něžnosti. I oko se zperlilo.

"Já už tu nebudu na přesrok, řekla stichlým tónem, ale určitě stará paní. "Já odjedu ještě ten týden."

"Mami!" ozval se doktor s přídechem výčitky.

"A co ty tomu všemu říkáš?" obrátila se naň matka.

Pohnut, avšak pevně pravil po krátkém rozvážení:

"Bettyna má pravdu. Není jinak možno."

"Ale bylo by, kdybyste oba ctili vůli boží a chtěli ji plnit, to mi neříkejte! — No, už nic. Jen to jsem chtěla ještě říci. — Ve hněvu se rozejít nechci, co by to bylo platno? — Bůh vás opatruj, slečno, a přijeďte zas ve zdraví, a budu-li živa, i na mne do Prahy se podívejte."

Bettyna v zjevném dojetí chtěla jí políbit podávanou ruku, ale stará paní nedala.

"S Pánembohem," řekla ještě jednou, pokynula několikrát hlavou a svým tichým, neslyšným takřka krokem vyšla.

— — — — — — — — — — — —

Po odchodu jejím několik minut oba mlčeli, ale chvílemi zahleděli se na sebe a setkávali se pohledy svými. Byly to pohledy pozorující, zkoumavé, při nichž cítil doktor, že jako v jeho duši i v její je zápas.

Náhle přešla několikrát pokoj, pak se před ním zastavila a stvrdlým, povýšeným hlasem prudce vyrazila:

"Nic platno, Carolo, utekla bych ti! V noci, bosa třeba bych ti utekla!"

"Vím, není to možno," řekl stichle.

"Vezmeš si Karlu a pochodíš dobře! Šťasten budeš! A tvá matka na konec taky. Věř mi, lito je mi jí. Za srdce mě to chytlo. Vypadla jsem z role, kterou jsem chtěla zahrát. Nešlo to odtančit. Nastavila mi takový opravdový tón, že 'tralala herečka' přes něj klopýtla. Valčík se nepoved'! — Má sílu v sobě ta tvá matka. Ale až uvidí Karlu, smíří se. Jistě se smíří! Počkej, připijeme na Karlino zdraví. Na její a tvoje. Já první s tebou, pojď!" A chopivši sklenku pozvedla ji.

Doktor mechanicky pozvedl svou číši a přiťukl si. "Na tvé zdraví a na tvé umění, Betto," pravil tiše.

"Na tvoje a Karlino štěstí!" opravila Bettyna a vypila sklenku do dna.

"Tak, a teď půjdu. Tady jsem hotova, Carolo. Slib jsem splnila. Jsi spokojen? —"

"Musím," řekl po krátké pomlčce. "Kdyby mohlo být jinak, byl bych radši, ale sám cítím, že to není možné. — Kam chceš teď jít?"

"Musela jsem slíbit, že si přijdu na rozloučenou zahrát kuželky. Pan oficiál s panem řídícím byli ráno u mne. Z fary půjdou taky. Fáček se pro mne o půl čtvrté zastaví. Půjdete přec také, pane doktore?" optala se s usmívající obřadností.

"Ne. Musím do Kolče. Ale k nám přec ještě přijdete?"

"Ano, na večer. Už k vůli Tonoušovi."

VII.

Tichým smutkem prosáknuto bylo nitro doktorovo v posledních hodinách Bettynina pobytu. Ten tam byl nepokoj, obavy, pochyby, úzkostné očekávání, vše bez mlhy leželo před jeho očima, ale obloha nad tím byla sic bez mraků, ale také bez slunce — jako když nebe tvrdou perletí je povlečeno. Nejsou světla v kraji, nejsou stíny . . .

Večer chodili s Bettynou po zahradě. Její nálada byla jasná a smavá, ale doktor vkládal si do ní úmysl. "Pozoruje, že jsem smuten," pravil si, "chce mě rozveselit." I přemáhal se do úsměvů a lehkých slov.

Mluvili z počátku o ledabylých věcech. Kdo byl na kuželkách, kdo vyhrával, co kdo říkal, a jak se k ní, Bettyně, kdo měl. Vtipkovala zas, parodovala, ironisovala.

Ale znenáhla přecházel hovor na význam té chvíle, již teď společně tu ještě dnes prožívají, na to, jak bude zítra, za týden, za rok, a i vzpomínky, jak bylo před čtrnácti dny, když přijela, se proplétaly.

Připomněla mu s veselým, neranivým úsměvem jeho tehdejší odměřenost, skrytý hněv a obavy, i jeho snahu, přimět ji co nejrychleji zas k návratu do Prahy.

"Byls to bloudek tehda, Carolo!? Lituješ dnes, že jsem tu zůstala? — Viď, že ne?"

Zavrtěl hlavou a stiskl jí ruku.

"A já jsem taky ráda, že jsem se nedala odstrašit. Prožila jsem tu pár hezkých chvil. Vzpomeneme' si rádi na ně, Carolo, viď?"

"Vedly k smíření a k spřátelení!" pravil tiše.

"A já viděla jsem hned tenkrát k těm koncům. Pamatuješ se na ten lístek, co jsem zde v zahradě hned první den po obědě napsala?"

"Ten, co jsem musel zapečetit?"

"Ano. Na, přečti si ho," a vyndavši svou tobolku vyňala jej z ní a podala mu jej. "Dnes přišel čas na něj. Schválně jsem ho vyhledala a přinesla ti ho."

Rozlomil neporušenou pečeť a přečetl tato slova: "Porozumíme si a rozejdeme se jako přátelé!" a datum dne jejího příjezdu.

Ano, v tom byla již jistota po té první rozmluvě s ním, v tom bylo již vědomí, že odpor jeho proti ní je nalomen, a přesvědčení, že podlehne podmanivé síle její docela. Dnes její triumf je dokonc ještě větší.

"Neprorokovala jsem dobře?" otázala se s úsměvem. A nečekajíc ani, až odpoví, pociťujíc dojista jeho pohnutí, dodala: "Odjedu v radosti, že se mi tak splnilo, po čem jsem toužila a pro co jsem se jela. Dnes jsme si vlastně bližší, Carolo, než jsme si vůbec kdy byli. Dnes víme, že se už nerozhněváme a nezpůsobíme bolesti. Viď?"

Přisvědčil beze slov.

"Vím, že bych zde mohla zůstat i navždy. Já to vím! Řekla jsem to před tvou matkou a opakuji ti to schválně ještě mezi čtyřma očima. Ale jako pták bez peří, jako ryba bez šupin bych zde byla. — Kdybych tě zas neopustila, hynula bych. Já nedovedu milovat, když cítím, že je to povinnost. A tak můj domov je volnost a jen ve volnosti je má síla. Stát se před lidmi tvou ženou, nemohly svrhnout se sebe všechen závazek, anebo mít sílu odříknout se všeho, co mě dráždilo a vábilo, nazvi to tak nebo onak — co by ze mne bylo? — Řekli jsme si to už. — Kdybych neměla víc talentu než být učitelkou, poštovní expeditorkou, telegrafistkou, komptoristkou, uznala bych stanovisko tvé matky a podrobila bych se bez námitky, neboť na tom zakládat nezávislost, odůvodňovat odtržení od povinnosti a řádu nestačí. Ale já mám sílu mít svůj svět, já k své útěše i svému ospravedlnění mohu říci, že ve svém umění dovedu přinášet něco svého, co nedovede přinést jiná, že krátce v něm něčím jsem, a v tom vidím oprávnění, anebo, chceš-li, jen omluvu své emancipace od předsudků i dogmat. Uznáváš to, Carolo?"

(Pokračování.)

Náš závod jest věnován službě trpících krajanů a hoden Vaší důvěry

- Toto není žádný expressní švindl -

Nikdy neposíláme zásilky bez Vaší výslovné objednávky, nám zaslané. My nikdy vaší krajanské důvěry nevyužitkujeme a nebudeme po dopsání nám o vzorky zasílati Vám léky v ceně několika dollarů po express bez Vaší výslovné objednávky. Pište nám ještě dnes a přesvědčte se.

Muži, ženy, dívky a starouškové:

Často ani nevíte, co Vás bolí, a tu náš lék dá úlevu a zdraví. Zdarma na zkoušku na několik dní. Žádný pat. lék.

Bylinné thé jest silitel jater, ledvin a krvečistitel

Jest to čistý přírodní lék zdravotním zákonem prozkoumaný a odporučený a jest jak pro maličké tak pro dospělé, a poskytne úlevy při **zácpě**, kyselosti v žaludku, žlučnatosti, **obtížném trávení**, jaterních obtížích, **bolestech hlavy, bolesti v zádech**, nezáživnosti, malarii, **kašli**, nastuzení, bolavém hrdle, **revmatismu**, neuralgii, **dně, bolesti v boku, bolesti v kříži, rozčilenosti**, zemdlenosti, ztrátě **chuti k jídlu**, ospalosti, **souchotinám**, žloutence, pupencích, vyrážce, červům, **zlaté žíle**, tasemnici, **nervosnosti**, svrabu, vodnatelnosti, **srdeční vadě**, boulích, nádorech, lišejích, zastaralých bolestech a všech nepořádcích krve a ledvin. Chuti jest příjemné. Stolice lehoučká.

Směle můžeme každému dokázati, že naše thé jest upraveno z dvanácti různých vesměs nákladných, drahých bylin a každá ta bylinka účinkuje léčivě na nemoc v těle, pro kterou jest určena a thé jest s velkou péčí upraveno tak, že bylinky v léčení sobě nepřekáží. Hlaste se o vzorky thé i o další jeho zásobu v lékárnách a u všech našich jednatelů, kteří po dobrém ho vyzkoušení ve svých rodinách jednatelství přijmuli a ochotně poslouží všem trpícím. — Kde není u Vás k dostání, pište si o vzorky na zkoušku i o Thé přímo k nám. Na prodej poštou vyplaceně až do domu, 50c. Velká krabička na měsíc stačící za $1.00; dollarových krabiček za $6.00. Spojte se se svými přáteli na objednávku.

Máme zvláště léčení pro muže pouze. Též léčení pro KATAR pro muže, ženy a dítky. Trpící, slabé, unavené, předčasně sestárlé **matky a ženy**, slabé a bledé **dívky**. Máme **zvláštní léčení** pro všechny Vaše nemoce. **Popište s důvěrou svou nemoc** a pošleme Vám obratem pošty lék zdarma na několik dní na **zkoušku** a knížečky o nemocech. **Račte psát anglicky neb česky.**

Marie Votýpka &Co., Dep. 10., So. Bend, Ind.

Herb. Rogerse

Moderně zařízený Buffet

313 So. 15. St. (vzadu) v budově spolku "Elk".

Tento hostinec je moderní v každém ohledu. Zásoby likérů všeho druhu nejlepší jakosti má vždy na skladě, jakož nejlepší piva.

Krajany obslouží vždy usmívající se Pepík Altman. Neopomeňte se zastavit něho. Je Čech od kosti a rád sobě s vámi pohovoří. 27-6m

Metz Bros. Brewing Co.

Telefon Douglas 119

Vaří a lahvují vyborné jen pivo.

Můžete se na tento starý a osvědčený závod spolehnouti.

NEJSTARŠÍ A NEJLEPŠÍ MÍSTO PRO SCHŮZKY JEST

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

v čísle 306 Farnam ulice.

Pravá importovaná piva na epu. **PLZEŇSKÉ z Měšťanského pivovaru** v Plzni v Čechách. Hofbrau Munich Bavaria pivo. Pivo Anheuser-Bush a světoznámé Faust získalo rozsáhlou reputaci.

Kavárna pro dámy nalézá se na druhé podlaze.

ANCHOR FENCE COMPANY

železné i drátěné ploty, chránidla a mříže do oken

Uspokojení zaručeno

207 sev. 17. ul. 3.11 e **Tel. Red 814.**

Dobré pivo jest lék

Plzeňské pivo v láhvích

z pivovaru

FREMONT BRW'G CO.

FREMONT, NEB.

Jest vařeno z nejlepšího sladu a z českého chmele. Toto pivo obsahuje pouze tři procenta lihu a proto jest všeobecně oblíbené a odporučené lékaři. Pakli se chcete posilnit, objednejte si je!